
موسیقی دستگاهی، بستری مناسب برای شکل‌گیری تعزیه ایرانی

■ عبدالحسین مختاباد

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۲/۰۱ | تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۵/۰۶/۰۶

موسیقی دستگاهی، بستری مناسب برای شکل‌گیری تعزیه ایرانی

استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی

عبدالحسین مختاباد

چکیده

موسیقی به‌عنوان یکی از عناصر اصلی در هنرهای دراماتیک به‌حساب می‌آید. تعزیه نیز یکی از ریختارهای نمایشی در ایران است که موسیقی مذهبی عنصر جدایی‌ناپذیر آن به‌شمار می‌آید. در تمام دنیای اسلام، ایران و نمایش تعزیه است که در رواج دین اسلام و مذهب شیعه همت گماشته. موسیقی مذهبی در ایران به دو شاخه مداحی و تعزیه تقسیم می‌شود که از مداحی فقط نامی از آن باقی مانده و اگر به موسیقی تعزیه نگاهی میراث‌گونه نشود آن هم به درد مداحی مبتلا خواهد شد. در تعزیه دو نوع موسیقی وجود دارد یکی موسیقی سازی و دیگری موسیقی آوازی. موسیقی سازی ارتباط چندانی با متن تعزیه ندارد ولی موسیقی دستگاهی یا آوازی زمینه اصلی اجرای تعزیه است. هر مملکتی برای حفظ آثار کهن و ارزشمند خود اقدام به انجام اعمالی می‌کند تا این آثار با همان کیفیت و محتوا حفظ شوند و به آینده‌گان انتقال یابند. اما این کار در کشور ما در خصوص تعزیه و موسیقی مذهبی انجام شده است؟ موسیقی دستگاهی ایران چگونه توانسته با نمایش تعزیه به حیات خود ادامه دهد؟ در این‌جا سعی شده تا از طریق کتب و استفاده از نظرات صاحب نظران در این زمینه به اهمیت و معرفی موسیقی مذهبی در ایران و نمود آن در نمایش تعزیه پرداخته شود و در نهایت این نتیجه حاصل شود که حفظ موسیقی دستگاهی ایرانی می‌تواند بستری مناسب برای شکل‌گیری و حفظ نمایش ایرانی تعزیه باشد.

واژگان کلیدی:

موسیقی مذهبی، تعزیه، نوحه‌خوانی، نقالی و منقبت‌خوانی، روضه‌خوانی